

Handreikingen voor taal- en zorgcoördinatoren

observaties	handreikingen
Alle materialen liggen klaar voor een vlot verloop van de les.	

Stap 1: Introductie (alleen in les 1, 6 en 11)

De leerkracht bespreekt het lesdoel aan de hand van de doelenplaat en bekijkt met de kinderen het categoriefilmpje.	
De leerkracht hangt de wandplaat (printblad) van het betreffende dier op. Deze wandplaat bevat alleen het pictogram van het dier en de categoriaanname, dus geen regel.	Maak de regel niet zichtbaar. Door de regel auditief te oefenen komt de regel sneller in het hoofd en zullen ze de regel ook sneller gaan toepassen. Het sluit aan bij de didactiek van een auditieve aanpak. Door goed te luisteren naar de klank, kunnen de kinderen de juiste regel eraan koppelen. Ook zwakke spellers hebben hier baat bij. Regels op papier houden de kinderen passief en leiden minder snel tot automatisering.

Stap 2: Instructie

De leerkracht neemt met de kinderen het instapkaartje door, met de nadruk op de categorie en de regel ('Dit moet je weten').	
De leerkracht wijst de kinderen op het pictogram van de categorie (het dier) en legt de koppeling met de spellingkaart in het opzoekboekje.	De spellingkaart is een belangrijk hulpmiddel tijdens de instructie en de dagelijkse dictees. Het is dus belangrijk om de nieuwe categorie hier duidelijk aan te linken.
Voordoen – De leerkracht benadrukt de klank(en) van de categorie. Als je deze klank(en) hoort, dan gebruik je de betreffende regel.	Het is belangrijk om de aandacht te vestigen op de klank, vanwege het auditieve uitgangspunt. Zo wordt een duidelijke koppeling van de klank met de categorie en de regel gemaakt.
Voordoen – De leerkracht modelt één of twee woorden. De leerkracht schrijft de woorden op het bord en benoemt tegelijkertijd om welke categorie(ën) en bijbehorende spellingregel(s) het gaat.	De leerkracht stop met schrijven vlak vóór de categorie. De regel geeft aan wat er dan geschreven moet worden. Na het noemen van de regel schrijft de leerkracht verder. Zo ontstaat er een duidelijke koppeling tussen regel en handeling.
Samen doen – De leerkracht laat de kinderen onder begeleiding oefenen met de categorie(ën) en de regel(s).	
De leerkracht checkt of de nieuwe categorie en regel wordt begrepen.	Door het samen doen kun je als leerkracht directe feedback geven (door de regel op de juiste manier te herhalen, denkstappen nogmaals te verwoorden, e.d.).
Er is interactie tussen de leerkracht en de kinderen en/of tussen de kinderen onderling.	Zorg dat de kinderen bij het verwoorden een grote rol krijgen.

Stap 3: Dictee en nabespreking

De leerkracht neemt 4 keer per week het dictee af.	
De leerkracht zorgt dat alleen de benodigde materialen op tafel liggen.	
De kinderen gebruiken een dicteeschrift.	Schrijven binnen een passende liniatuur bevordert het handschrift. Dit draagt bij aan een goed woordbeeld en nadenken over categorieën en regels.
De leerkracht benadrukt dat de kinderen bij elk woord aan de categorie(ën) en de regel(s) moeten denken.	
De leerkracht benoemt de routines rondom het dictee: de luisterhouding, het nazeggen, de stilte tijdens het schrijven, het gebruik van het schrijfmateriaal en het opzoekboekje.	Door stilte hebben de kinderen een betere focus om te denken en is er meer aandacht voor categorieën en regels.
De leerkracht zegt het woord of de zin. De kinderen zeggen die hardop na voordat ze schrijven.	De losse woorden worden NIET in een contextzin aangeboden. Zo is er direct aandacht voor het te schrijven woord en worden de kinderen niet afgeleid door context. Door de woorden en de zin hardop uit te spreken zijn de kinderen zich bewuster van de klank(en) en onthouden ze beter.
De leerkracht neemt het hele dictee af voordat de nabespreking begint.	Hiermee kun je de stilte behouden en daarmee de concentratie van de kinderen. Daarna volgt de interactie van de nabespreking.
In week 4: dictwee. De leerkracht legt duidelijk uit hoe het dictwee werkt en bepaalt wie blauw is en wie oranje.	
Nabespreking – De leerkracht benoemt het belang van goed nakijken en verbeteren.	De kinderen moeten zich bewust worden van hun eigen fouten. Door het goed te verbeteren blijven er geen foute woordbeelden staan.
Nabespreking – De leerkracht bespreekt de spellingregels met de kinderen vlot na en laat de kinderen ook aan het woord.	Door kinderen de categorieën en regels te laten verwoorden is de betrokkenheid groter, worden ze nogmaals geoefend en kan de leerkracht controleren in hoeverre de regels zijn geautomatiseerd.
Nabespreking – De leerkracht schrijft tijdens de nabespreking mee op het bord.	De leerkracht stop met schrijven vlak vóór de categorie. De regel geeft aan wat er dan geschreven moet worden. Na het noemen van de regel schrijft de leerkracht verder. Zo ontstaat er een duidelijke koppeling tussen regel en handeling.
Nabespreking – De leerkracht zorgt dat <u>alle</u> categorieën in een woord van links naar rechts worden besproken (dus niet door elkaar).	Het gaat hier vooral om het van links naar rechts bespreken, in de volgorde van de klanken van het woord. Zodra categorieën geautomatiseerd zijn, kan de leerkracht ervoor kiezen om die categorieën minder of helemaal niet meer te noemen.
Nabespreking – De leerkracht zorgt dat de leestekens een vast onderdeel zijn van de nabespreking.	
Nabespreking – De leerkracht laat de kinderen het dictee zelf nakijken met een andere kleur.	Door een andere kleur te gebruiken, ziet de leerkracht achteraf welke foutjes er verbeterd zijn. Dit geeft belangrijke informatie over de ontwikkeling van de kinderen.

Nabespreking – De leerkracht laat de woorden met een fout één keer opnieuw opschrijven.	Eén keer is voldoende voor het verbeteren. Het gaat erom dat het woord er goed komt te staan. Het hoeft dus niet meerdere keren overgeschreven te worden.
Nabespreking – De kinderen worden beloond voor goed nakijken en verbeteren.	Het hoeft niet meteen bij het dictee goed geschreven te worden, maar goed verbeteren draagt bij aan de ontwikkeling. De fout herkennen en verbeteren is een leermoment dat beloond mag worden.

Stap 4: Zelfstandig werken

De leerkracht legt de opdrachten kort en duidelijk uit.	De leerkracht wijst alleen op het pictogram van de nieuwe categorie. Het is niet nodig om alle opdrachten volledig door te nemen. De leerkracht benoemt hooguit de onduidelijke afbeeldingen.
De leerkracht loopt rond en geeft kinderen complimenten en eventueel extra hulp.	
De leerkracht laat kinderen die klaar zijn verder werken in het oefendeel.	

Stap 5: Reflectie (alleen in les 4, 9 en 14)

De leerkracht bespreekt het uitstapkaartje met de kinderen.	
---	--

Differentiatie

De leerkracht laat spellingzwakke kinderen extra oefenen in het oefendeel.	
De leerkracht laat spellingzwakke kinderen extra oefenen met de extra dictees op de vrijdag.	Spellingzwakke kinderen profiteren het meest van dagelijkse herhaling.
De leerkracht geeft spellingzwakke kinderen extra begeleiding, bijvoorbeeld op de vrijdag of in week 4.	Zie ook 'Haal meer uit <i>Taal actief</i> spelling'.
De leerkracht laat spellingsterke kinderen lessen overslaan.	
De leerkracht laat spellingsterke kinderen werken aan het plusmateriaal van <i>Taal actief</i> of aan een ander vak.	

Algemeen

De leerkracht wijst de kinderen op verschillende momenten op de spellinghulpen in het opzoekboekje.	
De leerkracht gebruikt alleen de spellingregels uit <i>Taal actief</i> voor een goede doorgaande lijn in de school. (zie regeloverzicht voor de leerkracht)	Andere regels, rijmpjes e.d. zorgen voor cognitieve verwarring!
De leerkracht voegt geen activiteiten toe waarbij kinderen alleen moeten overschrijven (uitgezonderd de weetwoorden en net als jaguar).	Door overschrijven ga je voorbij aan de klanken die in een woord zitten. Zo maak je geen koppeling met de categorieën. De weetwoorden en woorden net als jaguar zijn een uitzondering, omdat je bij deze woorden niet kunt horen bij welke categorie ze horen. Deze woorden leer je uit je hoofd.
De spellingles duurt ongeveer 20 minuten.	
De spellingles heeft een vaste opbouw: (introductie –) instructie – dictee en nabespreking – zelfstandig werken – reflectie.	Vaste routines dragen bij aan een vlot lesverloop. Bovendien hangen de onderdelen instructie, dictee en zelfstandig werken met elkaar samen. De categorie die in de instructie geoefend wordt, komt ook voor in het dictee en in het werkboek. Door deze vaste lesopbouw te hanteren houd je de samenhang in stand.